

כניסת שבת:

ירושלים: 16:48
ת"א: 17:03
חיפה: 16:53
באר-שבע: 17:06

יציאת שבת:

ירושלים: 18:01
ת"א: 18:03
חיפה: 18:02
באר-שבע: 18:04

יריית פתיחה / אבישי פרי

'ילקוט שמעוני' (בראשית מז). "כמו האישה שצוותה עוד בהיותה צלע שלא לאכול מעץ הגן, כך על האדם מוטלת החובה להפוך את איבריו לממושמים ונכונים מצד-עצמם לצו קודשא בריך-הוא. על דוד", המשיך ראש ישיבת עטרת ישראל, "נאמר, שהיה אומר: למקום פלוני אני הולך ולמקום פלוני, והיו רגליו מוליכות אותו לבית המדרש. הוא החדיר בקרבו את צו הבורא ברוך-הוא עד שאף רגליו הפכו למהות של תורה!". זכור, לא אשכח,

שקירות 'לדרמן' רעדו!

הדברים הללו נשמעים יפים, אך לא פחות מכך תיאורטיים למדי. דומה, שפחות נוכל לשאוב מכך משמעות מקורקעת לחיינו השוטפים. "אוזן זאת"? האמנם כן? דומני, שהאמורא רבא יפתור לנו חידה סתומה זו:

דיאלוג עמום, לכאורה, מתנהל בין רבא ל'אותו צדוקי' הפוגש בו באמורא כשהוא אחוז-שרעפים ודם זב מבין אצבעותיו מתוך פציעה שביצע עקב שקיעותו האבסולוטית בלימוד. (ראה שבת פח, א). הצדוקי סונט בו באמורא, כי עמו עם פיזי שהקדים 'נעשה' ל'נשמע'.

<<< המשך בעמוד הבא

1. יהדות ב'חלב 3 אחוז!

האם האוזן יכולה להתקדש ומה בין זה להשכלה וגרורותיה? הפתרון לתעלומה במאמר של פני כס: כך מנמק רבי יוחנן בן זכאי את העילה בשלה נרצע העבד לאחר שש שנות עבדות בגין גניבה: "אוזן זאת ששמעה על הר סיני לא תגנוב, והלך וגנוב, תרצע". השבוע הפציע ברעיוני דקדוק קל אך מופלא:

לא "אדם זה" נקטה תורה, כי אם "אוזן זו". הוי-אומר, שהציווי מושת על אוזנו של האדם! היא-היא שחייבת לציית לצו האלוקי הרועם בהר סיני: "לא תגנוב"! פלא! במה באמת דברים אמורים? "אוזן זאת" - מאי משמע?

הנה זיכרון מתוק שנצרב במוחי מימי טל-ילדות: היה זה בהספד חוצב-להבות שנשא הרב ברוך מרדכי אזרחי, ראש ישיבת עטרת ישראל בירושלים, בבית הכנסת המיתולוגי 'לדרמן' שבבני-ברק הישנה. "לאמור - לאיבריו" - הוא שאג אופיינית דברי

השבוע בגליון:

4

תזמורת בשלג:
סיפור מיוחד לשבת
'מברכים' חודש אדר

זוג או פרד?!
הזוגיות בראי הפרשה.
מדור מרתק חדש!

3
2
דם הנפש:
כך נראה הדם היהודי.
מרתק.

בין מצווה לחוק:
על חוקי נכרים וחוקי יהודים

הגיליון י"ל ע"י:

"מכון בלבבי -
יהדות מלב אל לב"

גיליון "פרשת השבוע" - לאנשים שחושבים קצת יותר.

עורך ראשי: הסופר הרב אברהם ישראל פרידמן. יועץ תוכן: יצחק העברי. לקבלת הגיליון - מייל המערכת: abyisrael@gmail.com פלא: 0504116867. להנצחות פנה לפל: 0527697719

לקבלת הגיליון במייל - שלחו בקשה ל: abyisrael@gmail.com

יריית פתיחה / אבישי פרי (המשך)

וכמהים אנו ללמוד מה-הם פשרם של האמירות שנראות יותר כחידות-סתומות. ובכלל, מה מסר יש בדם הניגר מאצבעותיו של רבא ומה בא הוא לאלפנו בישראל דהשתא? הרי היום לא תראו דם ולא תראו את ה'צדוקי'.

מה בעצם לימד אותנו רבא?

שכה תהא מורגל וחדור בתורה ובמצוות, עד שאלו יהפכו לאינסטינקט - כמו נמסכו בדמך!

שהיהדות לא תהיה בת-בריתו של בית המדרש ותיתן לה גט-כריתות עם צאתך ממנו! אלא של החיים השוטפים בעצמם!

שההוויה האנושית היומיומית - הבוקר, הצהריים ובין הערביים - תיראה יהודית, וכי גם ה'חלב 3 אחוז' יהא יצוק בשאלת 'חלב עכו"ם', ולבל נבזז לו ולחפצי החיים האפרוריים.

כמו הרחוב היהודי בוורשא, ששפוף עליו רוח נאצלת של נועם היהדות!

בשונה ממה שחשבתם, הדת אינה רק אימוץ של שורת טקסים וטקסטים דתיים בחיי החול. לפיכך גם, אינה צצה רק כאשר נמצא בבית הכנסת או בית המדרש. היא-היא בעצם שאונו האמתי של היהודי. מעמידה עצמה במרכז סדר-היום והופכת להוויה האנושית שלו. אם תרצו, זוהי ה'ליבה' היהודית.

היהדות איננה רק בת-לוויה לחיים. היא נשמת-אפם.

אישיותו וישותו של רבא תלמדנו. היא טרודה בדף הגמרא עד שמבלי משים-לב הוא לופת באצבעותיו בחזקה עד שהם זבות דם. רבא הבין שתורה היא הווית-חיים אנרגטית. איננה רק חוקים ומשפטים אותם מאמץ היהודי לחייו השוטפים. היא תמצית דם הנפש של היהודי. הוי-אומר, הווייתו האנושית אף היא מורכבת מהיבט תורני. התורה נמסכת בדמו והיא הופכת ללקסיקון שגרתו בחיי היום-יום. כזה הוא איש של אידישקייט. איש של רוח.

מכאן, שלא הייתה לעם ישראל ברירה אם לקבל את התורה אם לאו. אילו ימאנו, יעקרו צלם ודמות אנושית מעצמם. לא יהודית. כי אין האומה אומה אלא בתורתה.

זוהי סטירת-לחי מצלצלת לאידיאת ההשכלה הצוננת שגרסה: "היה יהודי בביתך ואדם בצאתך".

אכן, "אוזן זאת". לא הרי אוזן יהודית כזו הנכרית. הראשונה שונה ב-80 מעלות מזו האחרונה. היא איננה 'אוזני המן'. יש לה רוח ונשמה! כי רוח אלוקים בקרבה!

המחייב: המחשבה או המעשה?

בתוספות (ביצה יב, ב דיבור 'הכא') כתבו וז"ל:

"ואם תאמר: ומה צורך איכא במבשל גיד כיון שהוא אסור יש לומר כיון שהיה בדעתו של זה לאכלו היינו צורך יום טוב". והנה, ראשית אין מקום ליישב תמיהתם כי במבשל חצי שיעור של גיד - שאינו אסור, אנו עוסקים כאן, ולכן ייחשב הבישול 'צורך יום טוב', שכן רבי יוחנן הוא בעל המימרה והוא סבור כי חצי שיעור אסור מן התורה (יומא עד, א). אלא, שדברי התוספות עצמם טעונים הבנה עבורנו בעצם השקלא-וטרוא שלהם: כלום מדוע אם הדבר אסור נחשב הדבר בעצמו כאינו צורך יו"ט, מה אכפת-לנו אפוא שהאדם חוטא באיסור, הרי כל שהוא מתענג בזה ביו"ט שפיר יש כאן 'צורך יו"ט' מבחינתו בפועל.

והאיר ה' את עיני לבאר באורח מופלא, שהמו"מ בתוספות תלוי ועומד בחקירה נודעה שהובאה בספר 'כוכב מיעקב' (סימן י"ח) בשאלה הכללית בשי"ס אם אנו הולכים עיקר **אחרי מחשבת האדם או אחר מעשיו ביחס לאיסורים שונים**. כך למשל אנו מוצאים כי לדעתו של רבא במסכת מועד קטן (ב, ב) המנכש והמשקה בשבת חייב משום מלאכת 'חורש', וזאת משום **שעצם פעולתו** דומה לחרישה, למרות **שמחשבתו** על אחריתה - התוצאה שהיבול ייזרע. רבא, כך נקט בספר 'כוכב מיעקב', הולך לשיטתו במנחות (סד, א) בעניין פורש מצודה בשביל דגים (דבר שאסור) והעלה תינוק שנעלם בים, פטור, זאת למרות שמחשבתו הייתה לדגים, פעולתו הפועל היא שקובעת והיא הייתה לפיקוח נפש. (וראה עוד ספר 'קובץ שיעורים' בסוגיית 'הואיל' בביצה כא, א שכתב כי השאלה אם אומרים 'הואיל ויגיעו אורחים' תלויה בשאלה האם הולכים אחרי מחשבת המבשל, וזו אינה על האורחים, או על הבישול בעצם - שראוי לאורחים).

ומעתה נראה לי, שזהו הנדון כאן בתוספות: בשאלתם הבינו התוספות כי המעשה עצמו הוא שקובע את ההיתר, ואם המעשה אסור מצד עצמותו, שכן הגיד אסור באכילה, הרי שנחשב הוא הדבר לפעולת איסור שאין בה צורך יום טוב. אולם ביישובו היה סבור כי למרות זאת הואיל ודעתו לאכול, הרי שזו הופכת את מעשה הבישול למעשה שיש בו צורך יום טוב. והדבר מדויק היטב בלשון התוספות שהדגישו "שהיה בדעתו של זה לאכלו". והבן היטב.

מאת: הגאון רבי
מרדכי טולדנו
אב בית הדין בירושלים

זוג - או פרד?
דיק

ביקורת בין-זוגית - איך?

נסמכו שני פרשיות זו לזו: פרשת עליה במעלות המזבח בצורה בלתי-מכובדת שבחתימת פרשת יתרו, ופרשת משפטי העבד העברי בראשית פרשתו - פרשת משפטים. וכל-כך למחצה? רש"י על-אתר ביאר את שביאר, אך ברצוני להעניק לכך הסבר נוסף:

פרשת איסור ביזיון המזבח מלמדת אותנו רגישות. וכפי שכתב רש"י (שמות כ, כג): "והרי דברים קל וחומר, ומה אבנים הללו שאין בהם דעת להקפיד על בזיונו, אמרה תורה הואיל ויש בהם צורך לא תנהג בהם מנהג בזיון, חברך שהוא בדמות יוצרך, ומקפיד על בזיונו, על אחת כמה וכמה". הוי-אומר: התורה מחנכת אותנו ששאלת ביזיון אינה שאלה הכרוכה בנדון בשאלת זהות המבוזה. יכול אפוא הוא להיות אבן, וקל-וחומר אדם שפל, שאין ללעוג ולבזו עליו. וגם אם יש מקום לעונש - אין מקום להשפלה.

רעיון זה בדיוק נעוץ גם בפרשת העבד העברי כמו גם האמה העבריה. התורה קבעה שעל האדון לנהוג בעבדו עלוב-הנפש מנהגי כבוד ויקר: "כי טוב לו עמך - עמך במאכל ועמך במשתה; שלא תהא

אתה אוכל פת נקיה "נקודת המשבר בחיי בני זוג מתרחשת כאשר הוויכוח, הלגיטימי למדי, עובר לפסים של השפלה ובגיעה אישית"

אמרו: כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו" (קידושין כ, א). כן, דווקא לעבד שחטא בגניבה ולכאורה נמצא במצולות השפלות, עדיין אין זה אומר שהיחס אליו יהיה מחפיר. איפכא. התורה מתייחסת למעשה. לא לאישיות עצמה. היא קובעת לשמור על כבוד האדם - אף אם מושת עליו עונש. התורה דווקא מגביה ומרוממת - גם את מי שעשה מעשים בלתי-נאותים. (יתרה מזו נראה לומר, כי התורה נוקטת בדווקא את חובות שאר כסות ועונה כלפי האשה, דווקא בפרשת האמה העבריה, ללמדך שכמוהא כאשר רגילה וכי יש לה זכויות כשווה בין שווים).

מה זה מלמד אותנו בחיי הזוגיות? פשוט מאוד: נקודת המשבר בחיי בני זוג מתרחשת כאשר הוויכוח, הלגיטימי למדי, עובר לפסים של השפלה ובגיעה אישית. ניתן לבקר בנועם וכיאות, אבל השפלה אישית צריכה להיות 'הקו האדום'. כשהביקורת הופכת מעניינית לאישית - זו השפלה. בשני הפרשיות הסמוכות חנכה אותנו לרגישות ושלמירה עיקשת על כבוד הזולת. גם כאשר ישנה ביקורת בלתי-נעימה. האיזון העדין והשברירי כל-כך בין ביקורת בונה להורסת - חייב להישמר בקפידה.

הביא לדפוס: הרב אברהם ישראל פרידמן

רגע של מחשבה / הרהורים

לא רק 'נ-נח'

ה'סבנות' של הנ-נח' כבר נוחתות בגאולה עם קול המוזיקה מחרישת האוזניים. חודש אדר כאן. ברוכים הבאים. אז איך גם אנחנו שמחים? מתי נפסיק לרגע את שאון החיים הסואן ונעלה חיוך רחב על הפנים?

מידי יום אנו אומרים בתפילת שחרית: "ישמח לב מבקשי ה'". והשאלה ממדעקת כמו מאליה: רק "מבקשי ה'" אכן זכאים לשוש ולשמוח; אלו שמקיימים אך לא מבקשים לא?!

יסוד ישן נושן הוא שחקוק על לוח ליבנו: מה מביא לאדם את הסיפוק והגילה? השאיפה. רק הוא מסמן לעצמו מטרה, הרי שכל התקדמות בדרך אליה מביאה לו סיפוק והוא מתמלא שמחה. ואף אם כושל, יודע תמיד לאן פניו מועדות, והאנרגיה שלו בוערת.

זהו שמציין דוד המלך בזמרתו זו: דווקא מבקשי ה', הם אלו שיגילו וישמחו. לא כאקט של ענישה. בכלל לא. כקביעת עובדה יבשה. כי אכן, רק מי שמבקש ה' ושם לבבו שואף זורח, הרי שיגיע לסיפוק, שהשמחה צועדת עמה שלובת-זרוע. יידע זאת כל איש עברי!

מגיש: אלי כהנא

נקודה טובה.

'זויז' אנושי'

רחוב גולומוב, פתח תקווה. חמישי האחרון.

כותב השורות נע ברכבו באזור ותר אחרי רחוב מסוים. הוא שאל עוברת-אורח, שחזותה בלתי-דתית הייתה. היא זפזפה ב'זויז' ומצאה כי הרחוב קרוב אך נפתל ומסובך למדי.

"תיסע אחריי", היאפקדה עליי. היא נכנסה לרכבה וביקשה לנסוע לפניי, כך שתוכל ללוות אותי עד הכתובת המדויקת.

דקות ארוכות זה ארך. אבל הלב היהודי לא נח ולא שקט. הוא רוצה לעזור, בשלמות.

מי, מי בעמך ישראל!

3

השמחה בשערינו: לשארי-בשרנו, משפחת אורן היקרה, צרורות של ברכות עם אירוסי הבת, דבורה איטה הייו עם הבה"ח משה גור הייו. המון נחת עדי-עד!

תרבות - ספרות - דעות

תזמורת בשלג/ סיפור לשבת חודש אדר

שמי דודון, ואני מתגורר בשכונת קריית-משה בירושלים. אני רוצה לשתף אתכם בסיפור מרעיש שהייתי עד לו: היה זה בשלהי חורף תשס"ג. הצטרפתי לתזמורת שיצאה לנגן בשמחה שנערכה בפתח-תקווה. התחזית ניבאה שלג עז בלילה, אבל המציאות בצהריים הייתה נאותה בהרבה, יחסית, והחלטתי לצאת פתח-תקווה. בתום השמחה, אני מקבל טלפון מרעייתי ובשורה בפיה: הכבישים בכניסה לבירה סגורים לתנועה, ואין אפוא מנוס אלא לנוס את תנומת הליל בבימת התזמורת..

היה זה כבר בשעות של לפנות-בוקר. יצאנו לכיוון ירושלים והגענו ל'שער הגיא', שם מצאנו, כצפוי, שורה ארוכה-ארוכה של מאות מכוניות הדוממות בפקק התנועה. חיש פניתי לחבריי: נמצאים אתנו אנשים מיואשים ומתוסכלים, בואו ונשמח אותם. התזמורת המלאה התארגנה באורח מאולתר ויצאנו החוצה לשמח את הנהגים. סובבנו בין המכוניות עם הקלרינט, סקסופון, אקורדיון ועוד, והשמחה הייתה גדולה. בני ישיבה שהיו בדרכם לחתונה במושב 'אורה' ואיתרע מזלם ו'נתקעו' בפקק הצטרפו למעגלים הסוערים והשמחה הייתה סוחפת. היה זה סוג של חתונה מאולתרת. השמחה הייתה פורצת-גבולות.

"קבוצת טלוויזיה יפנית שנקלעה למקום אקראי, תיעדה אותנו וקידים בלב החושך. וברגע של הפוגה, פונה אליי העולה החדש ושואל אותי במין התלהבות שכזו: 'תגיד, היכן אתה לומד?'"

נהג שישב ברכבו בסמוך, רופא במקצועו ועולה חדש מרוסיה, תהה על מה ולמה אנו עולצים כל-כך. השבתי לו בפשטות: יש לך תזמורת חנים, וכל עכבה לטובה. בוא תרקוד אתנו, הצעתי לו. בלי אומר ובלי דברים הוא יצא מרכבו והחל לפזז ולכרכר אתנו בעוז. קבוצת טלוויזיה יפנית שנקלעה למקום אקראי, תיעדה אותנו וקידים בלב החושך. וברגע של הפוגה, פונה אליי העולה החדש ושואל אותי במין התלהבות שכזו: 'תגיד, היכן אתה לומד?'

השבתי לו שאני לומד בישיבת 'אור שמח' לרבים שבירושלים ואף צידיתי אותו בטלפון של משרד הישיבה. לא ארך הזמן, כעבור שלושה ימים בסך-הכול, הוא החל ללמוד בצהריים בישיבת 'אור שמח' ואת ילדיו העביר למסודות חינוך תורניים. מכריי הפטירו לי: 'כל השלג הזה היה שווה בשביל להשיב משפחה שלמה לכור מחצבתה'.

יצוין, כי הסיפור לא תם. בבית החולים 'הדסה' ראו שהוא מעביר את התלהבותו היוקדת לאחרים ושגורוהו 'לשנת שבתון' בניו יורק, שם פגש מכר מרוסיה שאף אותו הצליח 'להדביק' באורה המשכר של היהדות.

רואים מכאן, איך שכדור השלג יכול להתגלגל - תרתי-משמע. ומהו בעצם כוחו של ניגון? הנה, עלה במוחנו רעיון ספונטני לשמח אנשים שדוממים בפקק התנועה, ומשפחה שלמה חזרה בתשובה בעקבות זאת. לא ייאמן.

הנהג שלך!

נהג פרטי יסיע אותך לכל יעד שתחפוץ בכל רחבי הארץ!

לפרטים: 0527151572

פרטנות הטבוע

מאת: הרב שמעון יוסף מלול

מגיד-שיעור, אלעד

בין המצווה לחוק

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כ"א,א).

ופרש"י: "ואלה המשפטים-כל מקום שנאמר 'אלה'-פסל את הראשונים, 'ואלה'- מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני-אף אלו מסיני."

והנה לכאורה יש להקשות, איזה חידוש יש בכך שפרשת משפטים נאמרה מסיני? הלא כל התורה כולה, על פרטיה ודקדוקיה-נאמרה מסיני, ומדוע תהיה פרשה זו יוצאת מן הכלל?

ונראה לומר, על פי מה שפירש רבינו עובדיה מברטנורא בתחילת מסכת 'אבות' על המשנה הפותחת במילים: "משה קיבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה", ורק לאחר מכן מתחילה לעסוק בענייני המוסר בהם עוסקת הש"ס כ"ט. וכן נראה שכן לכאורה יש להקשות, מדוע לא פתחה המסכת מיד בנושאים בהם היא מבקשת לעסוק, כמו כל המסכתות האחרות הפותחות מיד בנושא המרכזי בו הן עוסקות? לשם מה נחוצה ההקדמה הזו בדבר שושלת מסירת התורה מדור לדור, מאז ימות משה רבינו ועד לימות התנאים מחברי המשנה? את

השאלה הזאת-שואל גם הרע"ב, והוא מסביר כך: "אומר אני, לפי שמסכת זו אינה מיוסדת על פירושי מצוה ממצוות התורה כשאר מסכתות שבמשנה, אלא כולה מוסרים ומידות, וחכמי אומות העולם גם כן חיברו ספרים כמו שבדו מליבם בדרכי המוסר כיצד יתנהג האדם עם חברו, לפיכך התחיל התנא במסכת זו: משה קיבל תורה מסיני, לומר לך שהמידות והמוסרים שבזו המסכת-לא בדו אותם חכמי המשנה מליבם, אלא אף אלו נאמרו בסיני".

הרי לנו, כי חשוב לערוך את ההבחנה הברורה בין הנימוסים וההנהגות של אומות העולם לבין אלו אשר אנו נצטוו בהם מתוקף היותנו בניו של מקום, זרע אברהם אוהבו אשר קיבלו את תורתו בעמדם לפני הר סיני! לתורה הקדושה חשוב להדגיש, כי 'נימוסינו' והנהגותינו אינם כנימוסיהם של האומות, אלא ניתנו לנו מסיני מפי הגבורה, בכדי להסיר כל ספק ולמנוע כל טעות!

ומעתה נראה, כי זו הסיבה להדגשה המיוחדת שמדגיש לנו רש"י, כי חוקי התורה המפורשים בפרשתנו, ניתנו לנו מסיני, בכדי שלא יקום מאן דהו וינסה לטעון כי חוקים אלו שהם ממוניים ביסודם- הינם מעין חוקי הגויים אשר בדו מליבם, אין אלו חוקים כחוקי בשר ודם המשתנים ממקום למקום, ממדינה למדינה ומזמן לזמן, אלא חוקים מרוממים ונעלים אשר נקבעו בסיני על ידי מלך המלכים הקב"ה. רש"י מבקש להבהיר ולהדגיש למען הסר ספק, כי את כל החוקים והמשפטים שבפרשתנו לא בדה משה רבינו מליבו, בתורת כללים וסדרים מדיניים ראויים שיאפשרו חיי שלום ואחוה בין בני ישראל, אלא קיבל אותם מסיני מפי הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו! לפיכך, מאחר והכללים והחוקים הללו לא נקבעו על פי צורך הדור-ברור שלא ניתן לשנותם ברבות הימים בהתאם לרוח התקופה, אלא הם שרירים וקיימים לנצח, כשם שנותן התורה, מלך המלכים-קיים לעד ולנצח נצחים! שבת עונג ושלום.

לתגובות והערות: shimonyo@gmail.com << פל': 054-3299329